החליל פרק חמישי סוכה נו.

מסורת הש"ס

תלמוד לומר חלק כחלק. כתריה דההוא קרא דלעיל כתיב דאוקמא ברגל: **חלק אכילה.** שוה בכולן כחילוק עבודה דאתרבי לעיל [נח:] מוכא בכל לות נפשו ושרת: **ומאי אכילה.** אילטריך לאשמועינן: **אילימא אכילה דקרבנות.** דשעירי חטאות וחזה ושוק: **מהפס נפקא לכהן המקריב אותה וגו'.** מי שעובדה אוכלה וכיון דאתרבי לעבודה פשיטא דמיכל נמי אכלי: **אלא לחם הפנים.** אילטריך לרבויי שאין בו שום עבודת לחם שכבר נעשית עבודתו משכת שעברה: **יכול אף חוכות הבאות אלא מחמת הרגל ברגל.** יהו זוכין בעבודתן ויחלוקו: **ת"ל לבד ממכריו.** חוץ ממה שמכרו אבות זה לזה: **ומה מכרו אבות זה לזה.** כלומר שהתנו ביניהם שיהו משמשין כל אחד בשבתו קבוע: **אני בשבתי ואתה בשבתך.** ונדרים ונדבות וקרבנות צבור דאיתנהו בשאר ימות השנה והרי הן למשמר המשמש ליתנהו בכולל הרגל אלא יהו שוין בהן אלא למשמר שבאותו שבוע יהו כבשאר ימות השנה הלכך על כרחך לא אתרבו אחלק כחלק יאכלו אלא אלא לחם הפנים דאכילה לית ביה אבל עבודה לית ביה: **סוכה ואח"כ זמן.** מי שלא בירך שהחייונו בעשייתה שהיתה עשויה ועומדת ותניא בפרק לולב וערבה (לעיל דף מו.) כשנכנס ליטב מברך שתיס סוכה וזמן ואמר רב סוכה לימא בריש והדר זמן: **זמן תדיר.** שנוהג בכל הרגלים: **דבריס שבין כ"ש וכ"ה בשעודה.** דבריס שנחלקו בהלכות סעודה: **מברך על היום.** כשמקדש בערבי שבתות קידוש היום מחילה ואחר כך ברכת היין: **שביום גורס ליין שיבא.** שאם לא מפני קידוש לא היה נזקק לכוס לפני סעודה: **וכבר קדש היום.** כלומר ועוד טעם אחר שקדש היום מאליו משחשיכה ועדיין יין לא בא לפניו: **שהיין גורס לקידוש שבאמר.** שאם לא היה לו יין לא היה מקדש בכדי והוא הדין נמי למקדש על הפת מקדיש ברכת הפת מהאי טעמא שהפת במקום יין: **לימא רב.** דאמר מוכח היום עדיפא מתדיר דאמר בבית שמאי: **ורבה בר"ה.** דאמרי תדיר עדיף: **אלא שהיין גורס כו'.** אי לאו דהאי טעמא נמי איכא משום תדיר לא הוו מקדמו ליה דחוכת היום עדיפא: **אי לאו סוכה.** אי לאו יציאת סוכה מי לא אמרינן זמן כגון הולכי דרכים דפטורין מן הסוכה אומרין זמן בשביל המועד כמו בשאר רגליס: **דחמץ עיקר.** שהוא חוכה ליום: **ומצה עפל.** שהוא של שבת שעברה וקתני דפלגי מצה בריש אלעזר תדיר עדיף: **פר העלם דבר של צבור.** אם אירע בהן ברגל שעברו עבירה בהוראת ב"ד: **קיין המזבח.** כשהוא בטל שבלתה הקטרת תמיד ואין מביא נדר ונדבה היו שופרות שם שנותנין בהם מעות כל מותרות השנויין בהש"ס בכל מקום וכ"מ שאמרו יביו עד שיסתלמו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה ומהן נוקחין עולות לקיין המזבח. ולשון קיין כאדם האוכל תאנים בקיונו שעודה[ד]: **מתני' כין מלפניה כין מלאחריה.** מפרש בגמרא שאל יו"ט לאחריה אלא הוי ליה שבת שבתוך החג ואפ"ה הואיל וצריכין להקדים ביאתן מע"ש בשביל יו"ט שהרי בשבת לא יוכלו לבא מוקלין בלחם הפנים וכן [ה]אם חל שמיני לפניה בע"ש אע"פ שאין השבת בתוך החג מוקלין בו הואיל ולא יוכלו לבא מוקלין בלחם הפנים: **חל יום אחד לאפסיק בינתים.** כגון שחל יו"ט ראשון בשני בשבת שהיו יוכלין לבא באחד בשבת והם קדמו ובאו מע"ש או שחל יו"ט האחרון בחמישי בשבת שהיו יוכלין ליכן מע"ש ונתעכבו שם בשבת כל המשמרות שנתעכבו אין נוטלין אלא שתי חלות ומשמר שזמנו קבוע נוטל עשר וחולקין אותן בין משמר הנכנס למשמר היוצא כדרך כל שבתות השנה: **הנכנס נוטל שבע.** מפרש בגמרא שהמשמרות מתחלפות בשבת זו עובדת שחרית חזו עובדת ערבית דאלמרינן בגמרא בברייתא: **הנכנסים חולקין ביניהם בלחון.** את המגיע לחלקן דאלמרינן בגמרא [ע"כ] כדי שילאו הנכנסין שהלפון עיקר שהרי קבוע הכתוב לשמיטת קדשים קדשים: **ויוצאים חולקים בדרום.** כדי שילאו שהן יוצאין והולכין להם לפיכך שינו מקומן אצל רוח שמינו עיקר: **בינה.** שם המשמרה: **לעולם חולקה בדרום.** ואפי' כשהיא נכנסת קנס הוא שקנסוה כדאמרינן בגמרא [שם]: **וטבעה קבועה.** כ"ד טבעות היו בעזרה במקום בית המטבחיים כנגד עמודים ואלבע משמרות והיו נתונות באבני לבנה והטבעת פתוחה מצד אחד והופכה למעלה ומכנים לוחר הבהמה לתוכה וחוזר והופך פתחה לתוך הלבנה וטבעת של בינה קבועה ואינה נהפכת כדי שתשתמש בשל אחרים וגנאי הוא לה: **ותלונה שתומה.** מלונות היו בבית המליפות בעובי כותלי התאיס שבצפונו של היכל ששם גוטין את סכיניהן כדתנן במסכת מדות (פ"ד משנה ז) ושתמנו תלונה של בינה:

עד כאן לא קאמרי ב"ה התם אלא שהיין גורס לקידוש שתאמר. תימה הא קאמרי ב"ה דהיין תדיר וי"ל לא מטעם זה לחודיה קודמת לחוכת היום דימתא מטעם זה יקדיש זמן לסוכה ושמא אינו בא לייצא דברי רב אלא לפי דבריו בדין ולא לפי טעמי בית הלל:

והלכתא סוכה ואח"כ זמן. ולא מייתינן לפתס מתני' דקתני הילך מצה הילך חמץ מ"מ תדיר נמי לחם הפנים חוכת היום אף על פי שהם משכת שעברה: **בגינה**

תלמוד לומר יחלק כחלק יאכלו כחלק עבודה כך חלק אכילה ומאי אכילה אילימא קרבנות מהתם נפקא [2]לכהן המקריב אותה לו תהיה אלא לחם הפנים יכול אף בחבות הבאות שלא מחמת הרגל ברגל ת"ל לבד ממכריו על האבות מה מכרו האבות זה לזה אני בשבתי ואתה בשבתך: בעצרת אומר לו הילך וכו': איתמר רב אמר אסוכה ואח"כ זמן רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך סוכה רב אמר סוכה ואחר כך זמן חיובא דיומא עדיף רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך סוכה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא רב ורבה בר בר חנה בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל קמיפלגי דת"ר [ה]דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית שמאי אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין ובית הלל אומרים [2]מברך על היין ואחר כך מברך על היום בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קידש היום ועדיין יין לא בא ובית הלל אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום שהיין גורם לקידושא שתאמר [3]ד"א ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא רב דאמר כבית שמאי ורבה בר בר חנה דאמר כבית הלל אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לבית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל התם אלא שהיין גורם לקידושא שתאמר אבל הכא אי לאו זמן מי לא אמרינן סוכה ורבה בר בר חנה אמר לך אנא דאמרי אפילו לבית שמאי עד כאן לא אמרי בית שמאי התם אלא שהיום גורם ליין שיבא אבל הכא אי לאו סוכה מי לא אמרינן זמן תנן בעצרת אומר לו הילך מצה הילך חמץ והא הכא דחמץ עיקר ומצה טפל וקתני הילך מצה והילך חמץ תיובתא דרב אמר לך רב תנאי היא דתניא הילך מצה הילך חמץ אבא שאול אומר הילך חמץ הילך מצה דרש רב נחמן בר רב חסדא לא כדברי רב דאמר סוכה ואחר כך זמן אלא זמן ואחר כך סוכה ורב ששת בריה דרב אידי אמר סוכה ואחר כך זמן והלכתא סוכה ואחר כך זמן: משמר שזמנו קבוע [וכו'] ושאר קרבנות צבור: לאתויי מאי לאתויי פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים: והוא מקריב את הכל: לאתויי מאי לאתויי קיין המזבח: **מתני'** [3]יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין לאחריה היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים [4]חל להיות יום אחד [להפסיק] בינתים משמר שזמנו קבוע היה נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתים [5]ובשאר ימות השנה [6]הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום בילגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה: **גמ'** מאי מלפניה ומאי מלאחריה אילימא לפניה יום טוב ראשון לאחריה יום טוב אחרון היינו שבת שבתוך החג אלא לפניה יום טוב אחרון לאחריה יום טוב ראשון מ"ט כיון דהני מקדמי והני מאחרי תיקנו רבנן מילתא כי היכי דניכלו בהדי הדדי: חל יום אחד: **והני** והמתעכב, כגון זה שפירשנו למעלה נוטל שתים. וכן בזמן שחל יום טוב הראשון בשני בשבת, נמצא משמר היוצא מתעכב לחוג, שאינו יכול לילך ולהחזר בו ביום, [6]הלכך נוטל שתי חלות יתירות. ושאר כל ימות השנה הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש. ר' יהודה אומר הנכנס [ו]הן באי שבת. נוטלין ד' חלות, שתים יתירות על יוצאי השבת, [1]וחלוקת בית שמאי ובית הלל, קמו בה רב ורבה בר [רב חנה] [בר חנה] וכל חד מינייהו אסיק מימריה כתרוויהו. ואתיגן לאברהי מרתנן הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר לך רב תנאי היא.

ל) ברכות נח: ספחים קיד., כ) שם זבחים נא., ג) [ויומא יח.], ד) [עי' בטבעות יב:], ה) [עי' תוי"ט],

מוסף רש"י

מברך על היום. בקידוש שבתות וימים טובים (ברכות נא:). שהיום גורם ליין שיבא. פס זה לא בא אלא בשביל שכבר לקדש היום (שם). וכבר קדש היום. משקבל עליו מלאכת הטבכים, ועדיין יין לא בא. לשלמן, וכפס שקודם לכריכה כך קודם לברכה (שם). שהיין גורם לקידושא שתאמר. שאם אין יין לא מקדשין, והמקדש על הפת נם הוא נתקנה יין, וברכת הפת קודמת (שם). תדיר קודם. נפקא לן בסמכת זמנים מהאי קרא דמתיב בתוספתן מלבד שולת הבקר אשר לעולת התמיד תעשו אם אלה, מלבד משמע לאחר שהקרבתם התמיד תקריבו המוספין וקא דרשינן אשר לעולת התמיד קרא יתיר למילף דבשביל שהוא תמיד הקדימה הכתוב, ומאלן אתה למד לכל התמידין (שם). יום טוב הסמוך לשבת. שבת שבתוך הרגל היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים וכן י"ש הסמוך לשבת כין מלפניה, שאין יכולים לבוא בשבת למקומן, כין מלאחריה, על כרחן הן מקדימין לבא מערב שבת, היו כל המשמרות שוות בחילוק לחם הפנים. שהרי על כרחן שוהין שם והרי הוא כשבת שבתוך הרגל (יומא י:). חל להיות יום אחד להפסיק בינתים. או מלפניה, כגון שבלה המועד בחמישי בשבת, או מלאחריה, שהתחיל המועד בשני בשבת, לא היה להם להקדים לבא מלפני השבת, אינו שוות, אלא משמר המתעכב בשבת, כין שהוא משמר אחד כין שהוא משמרות הרבה, נוטל שתי חלות דאשאר מתחלקות למשמר היוצא ונכנס שזמנו קבוע לאותה שבת (שם).

רבינו חננאל

חלק כחלק יאכלו. השוה כין אכילה לעבודה. מה עבודה, מי עבודה של אמורי הרגלים שאמרנו בה שכל המשמרות שוין בחילוקה (הן) [כן] חלק אכילת לחם הפנים כולן לוקחין מכנו. [1]ובא בכל אחת נפשו, אף אכילה אות שבה. והני מילי ברגלים, אבל בשאר ימות השנה, לבד ממכריו וגו'. מה מכרו אבות זה לזה אני בשבתי ואתה בשבתך. כל המשמרה זוכה בכל הקרבנות הבאות בשבתה. **פרקא** [בעצרת וכו']. אתמר רב אמר סוכה ואחר כך זמן, פירוש מקדים ומברך לישב בסוכה ואחר כך זמן, סבר חיובא דיומא עדיף לאקדומה. רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך סוכה, סבר תדיר קודם. ורב אמר לך הא הודאה בעלמא הוא, ולית ביה תדיר קודם. בה רב ורבה בר [רב חנה] וכל חד מינייהו אסיק מימריה כתרוויהו. ואתיגן לאברהי מרתנן הילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר לך רב תנאי היא.

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ו מהלכות סוכה הלכה יב סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרמג סעיף ג:

לא ב מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ו סמג עשין כט טוש"ע א"ח סימן רעא סעיף י:

לב ג מיי' פ"ד מהל' תמידין הלכה יב:

לג ד מיי' שם הל' יג:

לד ה מיי' שם הל' יב:

תורה אור השלם

1. חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ לְבַד מִמִּכְרֵיו עַל הָאֲבוֹת: דברים יח ח
2. וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה: ויקרא ז ט

רבינו חננאל (המשך)

ואסיקנא כרב. הלכתא סוכה ואחר כך זמן. **מתני'** יום טוב הסמוך לשבת מלפניה [ומאחריה] וכו'. מאי לפניה ומאי לאחריה. פירוש יום טוב האחרון שחל [להיות] בערב שבת זהו לפניה. ואם חל יום טוב הראשון להיות באחד בשבת זהו לאחריה. מאי טעמא כיון דהני לא סני להו אלא דקדמי אתו, והני לא סני להו דלא מעכבי, תקינו להו רבנן לחם הפנים. אבל יום טוב הראשון לפניה. יום טוב אחרון לאחריה ושבת (ש)בתוך החג [נ"א: היינו שבת שבתוך החג], ואנן בעינן שתהא שבת הסמוכה לרגל ואינה מן הרגל [נ"א: ואנן בעינן סמוכה ואינה מן הרגל], כיון שאי אפשר לבאין שלא יקדימו [ו]יבואו קודם השבת בזמן שהיא שלא יתעכבו עד אחד בשבת בזמן שהוא אחר הרגל. תקנו חכמים לשאר משמרות לחלוק בלחם הפנים. ויש מי שאומר יום טוב סמוך לשבת מלפניה, כגון דמקלע יום טוב בשבת. כל משמרות לביתיא מן מעלי [שבתא]. ומאחריה, כגון דמקלע יום טוב במעלי [שבתא]. כל יום טוב [דהוא], דצריכין לאתחרי עד כתר שבתא. תקינו להו רבנן לכל המשמרות לחלוק בלחם הפנים. **מתני'** חל [יום] אחד להפסיק בינתים כו'. (פי') פירוש אחד מימי (חל יום) [יום תול] להפסיק בין יום טוב לשבת וזהו בינתים כאשר פירש הנה והוא המביא לידי עיכוב. (כו') עד המתעכב נוטל (פי') שנים. פי' כגון שחל יום טוב האחרון להיות בחמישי בשבת, ויש במשמרות מי שעיירותיהן רחוקות ונמנעין מלבאת בערב שבת ומתאחרות וצריך להתעכב עד אחד בשבת. (מה) [והו] היא משמר המתעכב (כזה) ששנינו. משמר שזמנו קבוע, והוא משמר היוצא ומשמר הנכנס נוטל ד' חלות.

ה) נראה דאפסר כתן לחה תינוק ולי"ל כמו דבעובדה כולן חולקין בה כתיב ומה בכל לות נפשו ושרת אף מלכה כיולא בה. ו) נראה דל"ל וכ"ד דתלמדת דאפסיקת כ"ש וכ"ה קמו בה רב וכו'. ז) לפנינו כיינו משמר המתעכב היינו משמר היוצא ונוטל שתי חלות לבד מה שנוטל חלק כחלק כעשר חלות עם משמר הנכנס.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com